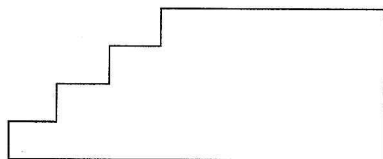

JAVNO
MNIJENJE
HRVATSKE:
IZBORI 2000.
I ŠTO IM JE
PRETHODILO

Uz temu

Održavanje demokratskih političkih izbora velik je izazov za društvene analitičare različitih profila, i to ne samo kao mogućnost znanstvenoga predviđanja njihova ishoda i analize njihovih mogućih političkih ili društvenih posljedica, već i kao pokušaj izdvajanja najvažnijih razloga i okolnosti koji su, posredno ili neposredno, mogli utjecati na izborne rezultate. Hrvatski izbori 2000. godine, i oni za zastupnike Hrvatskoga državnog sabora i oni za predsjednika Republike, u tom bi smislu mogli biti osobito zanimljivom analitičkom temom, ponajprije kao pokazatelj značajnih promjena političkoga javnog mnijenja i s time povezane glasačke podrške javnosti pojedinim političkim strankama i akterima. Nakon gotovo desetogodišnje, relativne stabilnosti hrvatskog stranačkog prostora – dinamika kojega se uglavnom svodila na povremene promjene međusobnih odnosa tada oporbenih stranaka – izbori 2000. godine ukazali su na bitno novu raspodjelu političkih "snaga", nastalu ponajprije zbog izrazitoga smanjenja glasačke potpore prije vladajućoj stranci i povećane mobilnosti njezinih birača u smjeru neke od dotad vodećih oporbenih stranaka.

Znanstveni članci objavljeni u tematskom bloku ovoga broja Društvenih istraživanja pokušaj su predočenja nekih empirijski utvrđenih odrednica javnoga mnijenja koje bi, svaka na svoj način, mogle pridonijeti objašnjenju ove značajne promjene biračkoga raspoloženja. U dijelu koji se odnosi na promjene u strukturiranosti stranačkoga prostora riječ je o pokušajima objašnjenja glasačkoga odlučivanja temeljem dugotrajnih trendova političkoga javnog mnijenja, izloženosti dominantnim masmedijskim utjecajima i fluktuiranja birača u ovisnosti o njihovu socijalnom statusu i vrednovanju aktualne vlasti, a obrađene su i teme o nekim aspektima javne valorizacije privatizacijskog procesa te prijeizornoj percepciji ostvarivanja nekih temeljnih nacionalnih ciljeva. U drugom dijelu tematskoga bloka, usmjerenom izravno na tematiku predsjedničkih izbora, predočena je analiza motivacijske strukture glasovanja u prvom i drugom izbornome krugu te objavljena metodologijska studija prediktivne valjanosti telefonskih anketa, provedenih u povodu održavanja tih izbora. Svi objavljeni članci utemeljeni su na istraživačkoj građi Instituta Ivo Pilar, prikupljenoj u razdoblju od 1991. do 1999. godine, i s iznimkom onih o javnim aspektima privatizacije, nastali su u sklopu longitudinalnog istraživanja javnoga mnijenja o političkim i društvenim procesima u Hrvatskoj.

Osim što se njima nastoji pridonijeti potpunijem razumijevanju nekih važnih okolnosti koje su prethodile političkim promjenama na izborima 2000. godine, držimo da su objavljeni članci (kao što je u jednome od njih i posebno naglašeno) vrijedni i kao empirijska osnova za valorizaciju jedne etape hrvatskoga političkog života, označene ponajprije kontinuiranom desetogodišnjom dominacijom Hrvatske demokratske zajednice. Završetkom toga razdoblja završen je i jedan ciklus istraživanja javnoga mnijenja, povezanoga u pretežnome dijelu s eksplicitnim ili implicitnim vrednovanjem dometa i nedostataka tada vladajuće stranke koje je, bez obzira na konkretne istraživačke povode, nužno dominiralo tematikom tadašnjih istraživanja političkoga javnog mnijenja. Promatrani u vremenskom slijedu, rezultati tih istraživanja ujedno bi mogli biti i polazna osnova za komparativnu analizu javnoga vrednovanja novih političkih aktera te osobina i djelovanja nove hrvatske vlasti, uspostavljene nakon izbora 2000. godine.

Vesna Lamza Posavec